

aut occasionem dandi illum finem, vel talia media, sed solum quod gratis, et per extrinsecam ordinationem se habeat erga talia media, et finem supernaturalem. Minor vero probatur, quia illæ perfectiones naturales in prædestinatis de facto subordinantur fini prædestinationis, quia deserviunt actionibus ipsis prædestinatorum: de facto enim utitur gratia illa bona indole, et ingenio et temperamento, et suo fini subordinat: ergo ab illo fine imperantur. Itaque tales perfectiones si considerentur ut sunt proprietates quædam, et quasi potentiæ aut dispositiones habituales subjecti, non ordinantur, aut imperantur a fine prædestinationis tamquam media, quia non sunt formæ superadditæ, aut actus, sed potius ex parte subjecti se tenent, quasi partes ejus, aut illud integrantes, vel ornantes; et sic sunt effectus prædestinationis eo modo quo substantia ipsa prædestinati, scilicet ut subjectum glorificabile, et elevabile ad finem illum supernaturalem. Si autem considerentur actus procedentes a talibus potentiis ut a tali ingenio, et indole, etc. et sunt actus ordinis naturalis, sic etiam a gratia imperari possunt et ipsi fini prædestinationis subjiciuntur si peccata non sint, et saltem de eis aliquod accidentale gaudium erit in cælo, ut de operibus bonis moralibus dicemus sequenti conclusionem. Et reliquæ omnes actiones naturales quatenus deserviunt generationi, conservationi, aut sustentationi prædestinati, etiam diriguntur, et ordinantur a fine prædestinationis, et sub ipso continentur; et sic ab ipso causantur, et effectus ejus sunt, ut imperati ab ipsa prædestinatione. Et hoc modo sunt effectus ejus ut media, non ut substantia, et subjectum ipsum, quia sunt actus procedentes a subjecto: ergo non prædestinantur ut

subjectum ipsum, nec etiam ut media ejusdem ordinis, et proportionis cum fine, sed ut ministerialiter deservientia fini, et extrinsece, non necessario ad illum pertinentia.

XVII. Ex quibus patet minus bene processisse aliorum opiniones in hoc puncto distinguentes de istis perfectionibus naturalibus, ut ex principiis naturæ pendent, vel ut dantur ex speciali Dei beneficio. Et hoc secundo modo putant se habere ut medium aliquo modo conducens: saltem ad habendum minora peccata, vel vitanda plura. Primo autem modo non esse effectum prædestinationis ut medium, sed ut subjectum. Cæterum si loquamur de medio proportionato, et per se connexionem habente cum fine, sic nullo modo tales perfectiones naturales, ut indoles, ingenium, etc. sunt effectus prædestinationis, quia nullo modo per se conducunt, aut per se connexionem habent cum gratia, aut fide: semper enim fides, et gratia, sunt speciale Dei beneficium nullamque habent connexionem per se cum tali ingenio, aut indole, unde excellentissima ingenia, et ipse summus Angelus, qui cæteros antecelluit in intellectu a beatitudine exclusi sunt, et hoc quantumcumque illa ingenia dentur ex intentione supernaturalis finis, quia talis intentio non facit connexionem per se cum illo fine, sed semper requiritur novum, et speciale beneficium ut detur gratia. Quod vero conducere possint ad vitanda aliqua peccata, non obstat, quia etiam in reprobis, et in quibus non dantur ex intentione finis supernaturalis, hoc habent: multi enim habent minorem inclinationem ad aliqua peccata, et pereunt, alii vero pessimam inclinationem, et multorum criminum præveniuntur in ultimo a gratia, et salvantur. Hæc ergo evitatio peccatorum ex naturali indole non

inducit connexionem per se cum gratia: si vero loquamur de medio, non per se proportionato, aut per se connexo cum fine, sed solum extrinsece, et ministerialiter deserviente, sic bona indoles, ingenium, etc. etiam ut pendent a principiis naturæ, et sine speciali beneficio, aut miraculo data, sunt effectus prædestinationis, quia ipsi fini prædestinationis subordinantur, et ab eo imperantur: ipsi enim subjiciuntur omnia quæ sunt in prædestinato, etiam si ex speciali beneficio, aut miraculo non dentur, sed ex ipsa generali ratione, quia prædestinatio versatur circa superiorem finem, omnia ista naturalia ei subordinantur, et effectus ejus. Unde patet etiam impugnatio sententiæ Vasquez: licet enim bona indoles, et ingenium, etc. non sint causa, vel occasio dandi fidem, et gratiam tamquam medium per se conducens et connexum, bene tamen ut extrinsece, et ministerialiter deserviens, eique subordinatum.

XVIII. Quod vero attinet ad sententiam Molinæ, constat respectu providentiæ generalis nullam mortem esse fortuitam, et permissam tantum a Deo, sed per se ordinatam eo modo quo omnes rerum corruptiones: istæ enim cum generationibus ipsis computantur, et sicut omnis generatio est intenta, et non permissa tantum, sic corruptio inde consequens non est pure permissa: nec enim est malum culpæ, ut solum sit a Deo permissa. Nec in hoc est differentia de morte fortuita, et casuali, aut præmeditata: respectu enim providentiæ Dei nihil casuale est, licet nobis fortuitum sit, unde de omnibus æque judicandum est respectu Dei. Si vero loquamur non de providentiæ generali, sed de prædestinativa, constat aliquando deperdere ultimam perseverantiam, et decessum in gratia a morte fac-

ta tali tempore, aut loco, aut facta subito, et casualiter, et non præmeditate, quia si non casualiter, et subito fieret, forte ex tentationibus periclitaretur; et e contra aliquando mors subita est effectus reprobationis. Unde et de justis dicitur, quod: *Justus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Quare talis mors potest esse effectus prædestinationis. Nec obstat fundamentum Molinæ, quia mors subita non est malum culpæ; et sic non est pure permissa; nec tamen est per se intenta ut finis, sed potest esse ordinata, et volita ut medium, in quantum est passio, seu pœna sic ordinata, ut vel sit occasio, vel conditio, ut ultima perseverantia sit in gratia.

XIX. Dico ultimo: Opera bona moralia naturalis ordinis sunt effectus prædestinationis in prædestinato imperative. Hæc fere ex dictis constat: tum generali ratione, quia omnia quæ in prædestinato sunt, superiori fini subordinantur, et cum ille finis sit ita superior, amplectitur omnia inferiora, et subordinat sibi; tum etiam speciali ratione, quia de istis operibus bonis habebit prædestinatus in cælo accidentale gaudium: ergo pertinebunt ad gloriam, et consequenter sub effectus prædestinationis cadent; tum denique, quia ministerialiter possunt deservire ad virtutem, sicut aliæ res naturales, ut divitiæ, et commoditas, aut dispendia vitæ, etc. et consequenter possunt inter effectus prædestinationis computari, quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Et ex hoc sumitur secunda pars, quod imperative sunt effectus prædestinationis, non elicitive: nam ista opera bona non eliciuntur immediate a gratia, cum supernaturales non sint, sed a naturali virtute, et potentia: ergo neque sunt elicitive, et immediate a prædestinatione, quia prædestinatio versa-

tur proprie, et immediate circa gratiam, cum sit gratiæ præparatio.

XX. Quod si inquiras, an etiam opera bona moralia facta extra gratiam cum sint opera mortua, sint effectus prædestinationis, respondeatur esse, tum quia de illis dabitur accidentale gaudium in æterna vita, et sic pertinent ad gloriam; tum quia possunt conducere ad finem supernaturalem ministerialiter, aut occasionaliter, vel quia aliquando procedunt ex auxilio supernaturali, et intuitu finis supernaturalis a Deo dantur, ut cum quis in peccato existens dat eleemosynam intuitu Christi, vel B. Virginis, et inde movetur ad dolendum de sua miseria, et quærendum a Deo eleemosynam spiritualem; aut etiam postea cogitando de tali opere facto in statu peccati accipit ab illo exemplum, et movetur ad faciendum aliud simile quando est in gratia, aut aliis multis modis ordinari potest a Deo ad finem supernaturalem; et sic imperari a prædestinatione, et esse effectus illius.

ARTICULUS VI.

Utrum permissio peccati sit effectus prædestinationis?

I. Permissio peccati, sicut et obduratio cordis in peccando sunt effectus privativi, quatenus Deus non largiendo gratiam seu auxilium, quo peccatum vitaretur, sinit creaturam in illud labi, sicut si concursus suum suspendat quo creaturas in esse conservat, in nihilum deciderent. Et ita dicit Augustinus epist. cv ad Sixtum, quod: «Deus non obdurat impartiendo malitiam, sed non largiendo gratiam.» Et libro ad Simplicianum, quæst. ii: «Obduratio, inquit, Dei, est nolle misereri, ut non ab illo irrogetur aliquid

quo sit homo deterior, sed tantum quo sit melior non erogetur.» Cum ergo permissio peccati sit solum non largitio gratiæ, seu denegatio, et carentia auxilii divini, quo posito evitaretur peccatum, sumi potest ista permissio dupliciter, vel active ex parte Dei, et sic est denegatio auxilii; vel passive ex parte nostra, et sic est carentia, seu privatio ipsa gratiæ. Peccatum autem consequitur post istam carentiam, seu denegationem auxilii, quatenus homo illa gratia destitutus libere avertitur a Deo: unde subtractio, et denegatio ipsa auxilii non est culpa hominis, sed quod denegato auxilio operatur contra Deum, in hoc est peccatum, sicut lapis non cadit per subtractionem columnæ detinentis, sed per gravitatem suam qua tendit deorsum remoto obstaculo. Et licet communiter denegetur hominibus auxilium in pœnam alicujus peccati præcedentis, et in ipso originali peccato sit sufficiens ratio denegandi illud quando primo aliquis peccat; tamen non semper denegatio auxilii fit per modum pœnæ, quia non semper supponit culpam, ut patet in ipso primo peccato, quod non potuit contingere sine carentia alicujus auxilii, nec tamen supposuit aliud prius peccatum: ut in peccato Angeli, et peccato primi hominis in statu innocentiae, et in primo peccato hominis baptizati, et existentis in gratia. Nunquam tamen ista permissio, et obduratio fit sine aliquo obstaculo ex parte nostra, licet non sit peccatum præcedens, ut docet S. Thomas 1-2, q. lxxix, art. iii, quia nunquam avertitur humanum cor ab uno, nisi convertendo se ad aliud, et conversio illa ad oppositum est impeditiva divini luminis, et gratiæ. Non tamen requiritur quod hoc impedimentum præcedat tempore, sed sufficit quod prius natura, in diverso genere causæ.

QUID SIT CERTUM IN HAC PARTE, ET IN QUO SIT PUNCTUS DIFFICULTATIS.

II. Tria sunt certa in hac parte.

Primum, quod ipsum peccatum formaliter pro malitia, nullo modo nec per se, nec per accidens est effectus prædestinationis.

Secundum, quod ipsa permissio active sumpta ex parte Dei non est effectus prædestinationis, sed solum potest esse difficultas de ipsa permissione passiva, id est, pro ipsa carentia auxilii in nobis existente.

Tertium est, non esse difficultatem de ipsa carentia seu denegatione auxilii secundum se: sic enim non est aliud quam negatio quædam gratiæ, quæ de se indifferens est, ut ordinetur, vel ad condemnationem hominis ex justitia Dei, vel ad aliud quod majus bonum ex misericordia divina. Unde de se non potest esse effectus prædestinationis determinate magis quam reprobationis: ad minus enim in hoc regulari debet, sicut res naturales, et substantia prædestinati, quæ de se non est determinate effectus prædestinationis, cum sit indifferens ad prædestinationem, et reprobationem, ut articulo præcedenti ponderatum est; et sic ratione sui non potest permissio peccati esse effectus prædestinationis magis quam reprobationis, imo ex natura sua magis inclinatur, et ordinatur ad damnationem, quam ad salvationem, ut optime advertit S. Thomas 1-2, q. lxxix, art. iv. Hæc tria præsupposita certa sunt. Hoc quidem ultimum ex probatione allata, quia de se est effectus indifferens, et consequenter non est determinate effectus prædestinationis: secundum vero ex eo quod denegatio illa gratiæ active sumpta ex parte Dei non potest esse effectus alicujus

jus causæ vel providentiæ, cum sit ipsa suspensio auxilii ex parte Dei se tenens: solum ergo carentia, seu privatio inde resultans in nobis potest esse effectus providentiæ, eo modo quo privationes effectus dici possunt. Primum vero constans est ex generali ratione, quia Deus non potest esse auctor peccati, cum Deus nihil odio habeat eorum quæ fecit, ut dicitur Sapient. xi, habet autem odio peccatum, ut dicitur Sapient. xiv: *Odio est Deo impius, et impietas ejus.* Unde dicit Augustinus lib. lxxiii, qq. quæstion. iii, quod: «Deus non est causa ejus quod homo sit deterior.» Si ergo Deus nec generali ratione potest esse causa peccati quoad malitiam, quanto minus poterit speciali ratione esse causa ejus? Esset autem speciali ratione, si esset effectus prædestinationis ipsum peccatum, quia prædestinatio est specialis providentia. Neque hoc subterfugitur aliquorum elusione, qui dicunt peccatum non posse esse effectum divinæ prædestinationis ex primaria intentione, bene tamen ex secundaria; quia ut supra advertimus, hoc quod est dicere ex secundaria intentione, vel tollit quod non sit ex ordinatione, et influxu Dei, sed ex sola permissione, vel id non tollit, sed adhuc affirmat quod ex directione, et ordinatione positiva Dei sit effectus ejus, licet non ita principaliter, sicut generans primario causat formam substantialem, et secundario accidentia seu proprietates. Si primum dicitur, jam non est peccatum effectus divinæ providentiæ in se, sed ejus permissio, quod nos dicimus. Si secundum, remanet idem inconveniens, quia etiam ea quæ de secundaria intentione sunt, vere a Deo sunt, et ab ipso efficiuntur, et consequenter non habentur odio ab ipso, sed amantur, quia vult illis esse, et bonum, aut saltem ea intendit, et consequenter